ผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุต่อทัศนคติเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

The Effects of Teaching Model in Practicum in Nursing Care of Adults and the Aged course on Ethical Attitudes in Nursing Students, Faculty of Nursing, Thammasat University

จิณพิชญ์ชา มะมม* และปริญญา แร่ทอง

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต

ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12120

Jinpitcha Mamom* and Parinya Raethong

Faculty of Nursing, Thammasat University, Rangsit Centre,

Khlong Nueng, Khlong Luang, Pathum Thani 12120

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) ครั้งนี้ เป็นการศึกษาผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุต่อทัศนคติเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 80 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่มีการจัดกิจกรรมทุก 2 สัปดาห์ จำนวน 3 ครั้ง ซึ่งพัฒนาโดยทีมผู้วิจัย และแบบสอบถามทัศนคติเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่าภายหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุที่สร้างขึ้น นักศึกษาพยาบาลมีค่าเฉลี่ยทัศนคติเชิงจริยธรรมโดยรวมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) การวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่าควรมีการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนนี้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและปลูกฝังจริยธรรมให้แก่นักศึกษาในทุกรายวิชาและทุกชั้นปี เพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีทัศนคติเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับดีและบรรลุคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ต่อไป

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดการเรียนการสอน; ทัศนคติเชิงจริยธรรม; การพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ

***ผู้รับผิดชอบบทความ :** j_mamom@hotmail.com

Abstract

This quasi-experimental research was examined the effect of teaching model in Practicum in Nursing Care of Adults and the Aged course on ethical attitudes in nursing students, Faculty of Nursing, Thammasat University. The sample was 80 first-semester junior Bachelor of Science nursing students. Two main research tools were used: 1) The teaching model included 3 times, every two weeks, which developed by researcher and 2) the ethical attitudes of nursing student assessment documents. Data analysis was performed using mean, standard deviation and t-test. The results revealed that at 6-week after enrollment, nursing students showed a significant increased in ethical attitudes higher than before entering the program ($p < .05$). This research has suggested that there should be a guideline of teaching activity to encourage and cultivate an ethical and moral to nursing students in every subject and every class to give students with good ethical attitudes and achieve a desirable feature.

Keywords: teaching model; ethical attitudes; adult and aged nursing

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของกระทรวงสาธารณสุขในช่วง พ.ศ. 2555-2559 [1] ให้ความสำคัญในการสนับสนุนให้บุคลากรสาธารณสุขทุกระดับได้รับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม โดยได้มีการปลูกฝังทั้งหลักคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงามให้กับบุคลากรทุกระดับเพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดี สามารถนำหลักจริยธรรมและน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะการให้การบริการกับผู้ป่วยอย่างถูกต้อง ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและวิชาชีพ มีการแสวงหาแนวทางพัฒนาทั้งคุณธรรมและจริยธรรมอย่างเหมาะสมและทันสมัย และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดพลังขับเคลื่อนคุณธรรมและจริยธรรมในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะบุคลากรสาธารณสุขที่ควรได้รับการสนับสนุนให้เกิดจิตบริการที่มีความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมนั้น มีความแตกต่างกันไปใน 5 มิติ คือ มิติของสถาบัน ได้แก่ สถาบันศาสนา สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันของรัฐ เอกชน ชุมชน มิติของบุคคลที่เป็นผู้นำ มิติด้านปรัชญาความเชื่อ อุดมการณ์ มิติด้านกฎระเบียบ การเมือง การปกครอง หรือมิติในเชิงบริบทต่างๆ ซึ่งการพัฒนาทั้งคุณธรรมและจริยธรรมของกระทรวงสาธารณสุขที่สร้างการมีส่วนร่วมในรูปแบบของเครือข่ายการพัฒนาอันประกอบด้วยทุกภาคส่วนของสังคม และยังคงมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้ครอบคลุมในทุกมิติ โดยเฉพาะในมิติของสถาบันการศึกษาซึ่งเป็นพื้นฐานการจัดการเรื่องการศึกษาของบุคลากรที่สำคัญ จึงเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีความมุ่งหวังว่าเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแล้ว บัณฑิตพึงมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์คือ มีความรู้ ทักษะ และเจตคติต่อวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพในการดำรงตนและการปฏิบัติงาน [2]

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพนักศึกษาให้เป็นบุคลากรที่มีความรู้ ทักษะการปฏิบัติงานและจริยธรรมที่ดีงาม มีความพร้อมที่จะเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ ที่เน้นตัวนักศึกษาเป็นสำคัญ โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย เน้นการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่นำไปใช้ประโยชน์ได้สูงสุด ซึ่งการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความสามารถในการแก้ปัญหา และการเรียนรู้ด้วยตนเอง (self directed learning) เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการประยุกต์ความรู้ที่ได้ศึกษาในห้องเรียน นำลงสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ [3] โดยจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่ใช้วิธีการสอนที่มีสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมในทุกรายวิชา โดยเฉพาะหลักจริยธรรมที่ดีงาม ด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดี โดยตระหนักถึงความสัมพันธ์ของผู้สอนกับผู้เรียน และระยะเวลาที่ต่อเนื่อง ซึ่งจริยธรรมของนักศึกษาเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์และเป็นปัจจัยสำคัญของคุณภาพบัณฑิตตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและครบถ้วนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ [3] จริยธรรม เป็นหลักการประพฤติที่ดีงามของบุคคล โดยมีพื้นฐานมาจากศีลธรรมทางศาสนา ค่านิยมวัฒนธรรม รวมถึงจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ให้การบริการที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ต้องยึดหลักคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลักในการปฏิบัติ [4] และความคาดหวังของสังคมที่มีต่อพยาบาลค่อนข้างสูง เมื่อพยาบาลปฏิบัติไม่ได้ตามที่คาดหวังก็จะไม่พอใจ โกรธ และอีกประการหนึ่งอาจเกิดจากพยาบาลบางคนละเลยต่อเรื่องของจริยธรรม ขาดความเข้าใจในหน้าที่และปรัชญาของวิชาชีพ มุ่งปฏิบัติงานด้านรักษา (curing) แต่ละเลยความเอื้ออาทรที่อบอุ่น (warm caring) และการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน [5] นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่ทำให้ประเด็นทางจริยธรรมในการดูแลสุขภาพมีความซับซ้อนมากขึ้น เช่น การเปลี่ยนแปลงบทบาทในวิชาชีพ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการแพทย์ ต่าง ๆ ดังนั้นการปฏิบัติงานของพยาบาลจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จะต้องอาศัยคุณค่าของการปฏิบัติงานทางด้านวิทยาศาสตร์ควบคู่ไปกับคุณค่าทางจริยธรรม [5] ซึ่งฟลอเรนซ์ ไนติงเกล ได้ปลูกฝังอุดมการณ์ที่เป็นหัวใจของวิชาชีพ (profession) ว่าความเอื้ออาทร (caring) ความเมตตากรุณา (compassion) จะต้องแสดงออกทุกขณะที่ปฏิบัติต่อผู้ป่วย [6] ซึ่งควรได้รับการปลูกฝังตั้งแต่เป็นนักศึกษาพยาบาล ด้วยเหตุนี้คณะผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุจึงสนใจที่จะศึกษาผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุต่อทัศนคติเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ช่วยกระตุ้นให้นักศึกษาเติบโตทางความคิด พัฒนาจิตใจ ทำความความเข้าใจในมนุษย์ได้อย่างชัดเจน รับฟังผู้อื่น การรู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน การคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุมีผลและรับฟังเพื่อการงอกงามทางปัญญา ที่สำคัญช่วยเสริมสร้างจริยธรรมให้นักศึกษาพยาบาล ที่จะทำให้นักศึกษามีการพัฒนาตนเอง พัฒนาวิชาชีพ และบรรลุคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

1.2 กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ตามแนวคิดของคอล์ป (The Kolb's model) [7] ที่มี 4

ขั้นตอน คือ (1) ประสบการณ์สร้างเสริมจริยธรรม (activities) (2) ทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ (review) (3) สะท้อนเหตุการณ์ (reflection) และ (4) สรุปผลการเรียนรู้ (conclusion) มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรม และจากการทบทวนวรรณกรรมโดยใช้แบบประเมินทัศนคติเชิงจริยธรรมตามจรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลของศิริวรรณ แซ่เตียว และคณะ [8] ซึ่งครอบคลุมทัศนคติเชิงจริยธรรมทั้ง 9 ด้าน คือ ด้านความรับผิดชอบ ความเคารพในสิทธิมนุษยชน ความสามัคคี ความมีระเบียบวินัย ความเมตตากรุณา ความซื่อสัตย์ ความอุตสาหะ ความยุติธรรม และความเสียสละ

2.วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อสร้างและพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนในการส่งเสริมจริยธรรมในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2.2 เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติเชิงจริยธรรมของนักศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

3.รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (quasi-experimental research: one group pre-post test) เพื่อศึกษาผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุต่อทัศนคติเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประชากรเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2556 กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ และยินดีเข้าร่วมการวิจัย

การคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางอำนาจการทดสอบ (power analysis) ของ Potit & Hunger [9] กำหนดความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.05 ที่ค่า power 0.80 และค่า effect size เท่ากับ 0.90 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 30 ราย ในการวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างยินดีเข้าร่วมการวิจัยทั้งหมด 80 คน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาโดยทีมผู้วิจัย ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมที่มีการสอดแทรกจริยธรรมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความเมตตากรุณา ความอุตสาหะมานะพยายาม ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ โดยเฉพาะการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอน อย่างต่อเนื่องทุก 2 สัปดาห์ รวมทั้งหมด 3 ครั้ง ร่วมกับการใช้สื่อ เช่น เสียงเพลง และวิดีทัศน์

4.2 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสอบถามทัศนคติเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ซึ่งดัดแปลงมาจากแบบสอบถามของศิริวรรณ แซ่เตียว และคณะ [8] มีทั้งหมด 9 สถานการณ์ จำนวนทั้งหมด 27 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยแยกเป็นจริยธรรมด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความ ยุติธรรมด้านความซื่อสัตย์ ด้านความสามัคคี ด้านความเมตตากรุณา ด้านความอุตสาหะ

ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความมีเสียสละ และด้านความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ด้านละ 3 ข้อ ซึ่งแบบสอบถามมีข้อความทั้งทางบวกและทางลบโดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

ถ้าข้อความทางบวก 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 = เห็นด้วย 3 = ไม่แน่ใจ 2 = ไม่เห็นด้วย และ 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง แต่ถ้าข้อความทางลบจะให้คะแนนตรงข้ามกัน

เกณฑ์การให้คะแนน จากค่าเฉลี่ยคะแนนแบบสอบถามในแต่ละด้าน [7] ได้แก่ ช่วงคะแนนเฉลี่ยมากกว่า 22 หมายถึง ทัศนคติเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับดี ช่วงคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 15-22 หมายถึง ทัศนคติเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ช่วงคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า 15 หมายถึง ทัศนคติเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับไม่ดี

4.3 วิธีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

4.3.1 การหาความตรงตามเนื้อหา (content validity) กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนทีมผู้วิจัยนำไปตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาและความเหมาะสมของสื่อที่ใช้ ตลอดจนการจัดลำดับเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นอาจารย์พยาบาลระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ และเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการและนำไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้ป่วยที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 ราย เพื่อประเมินความเข้าใจเนื้อหาแล้วนำข้อบกพร่องที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง

4.3.2 การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) แบบสอบถามทัศนคติเชิงจริยธรรม ทีมผู้วิจัยได้นำมาหาความเชื่อมั่นของแบบสำรวจโดยนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาจำนวน 10 ราย นำคะแนนที่ได้วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) [10] ได้เท่ากับ 0.88

5. การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

หลังจากโครงร่างวิจัยผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (เลขที่ 074/2556) ผู้วิจัยเข้าพบและสอบถามความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมโครงการวิจัย พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์และขั้นตอนการดำเนินการวิจัย โดยกลุ่มตัวอย่างมีอิสระในการตัดสินใจตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัยและในระหว่างการเข้าร่วมวิจัย หากกลุ่มตัวอย่างต้องการถอนตัวจากการวิจัยสามารถบอกเลิกได้ โดยมิต้องแจ้งเหตุผลและจะไม่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น และคะแนนจากการทดสอบในการวิจัยครั้งนี้ทั้งหมดจะไม่มีผลต่อระดับการเรียนของนักศึกษาทั้งสิ้น หลังจากกลุ่มตัวอย่างรับทราบข้อมูลการพิทักษ์สิทธิ์เรียบร้อยแล้ว จะให้กลุ่มตัวอย่างเซ็นยินยอม ส่วนนักศึกษาที่ปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัยจะได้รับการสอนตามระเบียบปกติของคณะพยาบาลศาสตร์

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

6.1 ระยะเตรียมการ โดยทีมผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ 1 จำนวน 2 ท่าน ดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด และสร้างรวมถึงการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ เพื่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ

6.2 ระยะเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้ดำเนินการที่ห้องเรียน 217 อาคารปิยชาติ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในเวลา 13.00 น. เป็นต้นไป

6.2.1 ระยะก่อนการทดลอง ทีมผู้วิจัยเข้าพบนักศึกษาพยาบาลที่มีคุณสมบัติตรงตามประชากร หลังจากนั้น ทีมผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์และขั้นตอนการดำเนินการวิจัย โดยอาสาสมัครมีอิสระในการตัดสินใจตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัยและในระหว่างการเข้าร่วมวิจัย หากทีมผู้วิจัยต้องการถอนตัวจากการวิจัยสามารถบอกเลิกได้โดยมิต้องแจ้งเหตุผล และจะไม่มีผลกระทบต่อการศึกษาที่อาสาสมัครได้รับทั้งสิ้น หลังจากอาสาสมัครรับทราบข้อมูลการพิทักษ์สิทธิ์เรียบร้อยแล้ว หากอาสาสมัครยินดีเข้าร่วมการวิจัยจะให้อาสาสมัครเซ็นยินยอม

6.2.2 ระยะทดลอง

(1) ครั้งที่ 1 ทีมผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามทัศนคติเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต จำนวนทั้งหมด 27 ข้อ ใช้เวลา 30 นาที จากนั้นทีมผู้วิจัยจัดกิจกรรมการพัฒนาทัศนคติเชิงจริยธรรม ครั้งที่ 1 รวมเวลา 1 ชั่วโมง 45 นาที ตามขั้นตอนดังนี้

- กิจกรรมการผ่อนคลายและการฝึกสติ ซึ่งเป็นการให้กลุ่มตัวอย่างหลับตาพร้อมเปิดเพลงบรรเลงเพื่อการผ่อนคลาย ใช้เวลา 15 นาที

- กิจกรรมค้นหาทัศนคติในการการเรียนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ โดยการแลกเปลี่ยนความรู้สึกและความทรงจำเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยในภาคการศึกษาที่ผ่านมา และทีมผู้วิจัยร่วมพูดคุยและอธิบายประโยชน์และคุณค่าในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วย ใช้เวลา 45 นาที

- กิจกรรมสร้างแรงจูงใจเพื่อการทำความดี โดยให้กลุ่มตัวอย่างดูวิดีทัศน์ เรื่อง “พยาบาลหัวใจพระโพธิสัตว์” [11] และสะท้อนคิดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันในเรื่องบทบาทความเป็นนักศึกษาพยาบาล คุณค่าแห่งการทำความดี การรับผิดชอบต่อหน้าที่ ใช้เวลา 45 นาที

(2) ครั้งที่ 2 (ภายหลังการขึ้นฝึกปฏิบัติ 2 สัปดาห์) รวมเวลา 2 ชั่วโมง 30นาที

- กิจกรรมฝึกสติและสมาธิ และเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างแลกเปลี่ยนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยที่เสียชีวิต และทีมทีมผู้วิจัยพูดคุยให้ข้อคิดในการทำความดีและไม่ประมาทกับการใช้ชีวิตในปัจจุบัน ใช้เวลา 30 นาที

- กิจกรรมแบ่งปันความสุขและความทุกข์ โดยให้กลุ่มตัวอย่างพูดคุยแลกเปลี่ยนความสุขและความทุกข์ที่เกิดขึ้นเมื่อขึ้นฝึกปฏิบัติ พร้อมกับให้กลุ่มตัวอย่างสะท้อนคิดในประเด็นเรื่องความหมายและคุณค่าของพลังเชิงบวกใช้เวลา 30 นาที

- กิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ โดยให้กลุ่มตัวอย่างดูวิดีทัศน์เรื่องราวการสร้างแรงบันดาลใจจากรายการ จังหวะ จะ เดิน [12] และให้ร่วมอภิปรายสิ่งที่ได้เรียนรู้จากวีดีโอ พร้อมกับทีม ทีมผู้วิจัยให้ข้อคิดเห็นและพูดคุยเพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้กลุ่มตัวอย่าง ใช้เวลา 45 นาที

- กิจกรรมเสริมสร้างพลังในตัวเอง โดยการเปิดวิดีทัศน์ เรื่อง “ความสุข” จากรายการจังหวะ จะ เดิน [13] พร้อมกับให้กลุ่มตัวอย่างร่วมอภิปรายสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการดูวีดีโอ พร้อมกับทีม ทีมผู้วิจัยให้ข้อคิดเห็นและพูดคุยเพื่อสร้างกำลังใจในการเรียนและการดำเนินชีวิต ใช้เวลา 45 นาที

(3) ครั้งที่ 3 (ภายหลังการขึ้นฝึกปฏิบัติ 4 สัปดาห์) รวมเวลา 2 ชั่วโมง

- กิจกรรมฝึกสติ พร้อมกับให้กลุ่มตัวอย่างสร้างจินตนาการขณะฟังเพลง และให้กลุ่ม

ตัวอย่าง คิดว่า ณ เวลานี้ ตนเองเจ็บป่วยและกำลังเข้าสู่ช่วงระยะสุดท้ายของชีวิต ที่กำลังจะเสียชีวิตในอีก 1 ชั่วโมงข้างหน้า ให้กลุ่มตัวอย่างรับรู้ความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับตนเอง และความคิดที่เกิดขึ้นกับตัวเองก่อนที่จะเสียชีวิต ว่าเป็นอย่างไร และร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดและความรู้สึกที่เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรม พร้อมกับกระตุ้นให้ทำความดีและไม่ประมาทกับการใช้ชีวิตในปัจจุบัน ใช้เวลา 30 นาที

- กิจกรรมแบ่งปันความดีโดยให้กลุ่มตัวอย่างเล่าเรื่องราวดี ๆ ทั้งของตนเองและผู้อื่นที่เกิดขึ้นขณะขึ้นฝึกปฏิบัติ และนำเสนอประเด็นที่ได้จากการพูดคุย ใช้เวลา 30 นาที

- กิจกรรมเสริมสร้างความรักและความเมตตา โดยให้กลุ่มตัวอย่างดูวิดีทัศน์“หมั่นคอยดูแลและรักษาดวงใจ” จากรายการ จังหวะ จะ เดิน [14] และร่วมอภิปรายสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการดูวีดีโอ หลังจากนั้นทีมทีมผู้วิจัยให้ข้อคิดเห็นและพูดคุยเกี่ยวกับคุณค่าของจริยธรรมใช้เวลา 30 นาที

6.2.3 ระยะสิ้นสุด เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในสัปดาห์ที่ 6 แล้ว ให้กลุ่มตัวอย่างร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้สิ่งที่ได้รับจากการทำกิจกรรม ซักถามข้อสงสัยร่วมกับทีมผู้วิจัย และให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมินระดับทัศนคติเชิงจริยธรรมใช้เวลา 30 นาที

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและใช้สถิติดังนี้

7.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยทัศนคติเชิงจริยธรรมก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการด้วยสถิติทดสอบที (paired-samples t-test)

7.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยทัศนคติเชิงจริยธรรมในแต่ละด้านก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการด้วยสถิติทดสอบที (paired-samples t-test)

8. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

8.1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติเชิงจริยธรรมในนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 จะต้องประกอบด้วย การจัดกิจกรรมที่มีการสอดแทรกจริยธรรมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ ความเมตตากรุณา ความอุตสาหะมานะพยายาม ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละและรู้จักแบ่งปัน มีสติทั้งการทำงานและการใช้ชีวิต ความกตัญญูรู้คุณ ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โดยเฉพาะการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ผ่านการใช้สื่อและกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การชมวิดีโอถ่ายทอดเรื่องราวการทำงานของตัวอย่างพยาบาล และสะท้อนคิดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันในเรื่องบทบาทความเป็นนักศึกษาพยาบาล การพูดคุยแลกเปลี่ยนความสุขและความทุกข์ที่เกิดขึ้นเมื่อขึ้นฝึกปฏิบัติ กิจกรรมการการเล่าเรื่องราวดี ๆ ทั้งของตนเองและผู้อื่นที่เกิดขึ้นขณะขึ้นฝึกปฏิบัติ ซึ่งควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในมุมมองของนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนอย่างต่อเนื่องทุก 2 สัปดาห์ รวมทั้งหมด 3 ครั้ง

8.2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทัศนคติเชิงจริยธรรม ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นด้วยสถิติทดสอบที (paired-samples t-test) พบว่าภายหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ นักศึกษาพยาบาล มีทัศนคติเชิงจริยธรรม สูงกว่าค่าเฉลี่ยทัศนคติเชิงจริยธรรมก่อนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นดังแสดงในตารางที่ 1

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทัศนคติเชิงจริยธรรมรายด้านก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นด้วยสถิติทดสอบที

(paired-samples t-test) พบว่านักศึกษาพยาบาลมีค่าเฉลี่ยทัศนคติเชิงจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ ความยุติธรรม ความเมตตากรุณา ความเสียสละ ความเคารพศักดิ์ความเป็นมนุษย์ ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$) ส่วนค่าเฉลี่ยทัศนคติเชิงจริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความสามัคคี ด้านความอุตสาหะ และด้านความมีระเบียบวินัย ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p>0.05$) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทัศนคติเชิงจริยธรรมก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นด้วยสถิติทดสอบที (paired-samples t-test)

กลุ่มทดลอง (n = 80)	ค่าเฉลี่ย	S	df	t	P (2-tailed)
ก่อนการทดลอง	21.12	1.18	79	-4.935	0.000*
หลังการทดลอง	22.07	1.05			

*p<0.05

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทัศนคติเชิงจริยธรรมก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นด้วยสถิติทดสอบที (paired-samples t-test)

ทัศนคติเชิงจริยธรรม	กลุ่มตัวอย่าง (n = 80)	ค่าเฉลี่ย	S	df	t	P (2-tailed)
1. ความรับผิดชอบ	ก่อนการทดลอง	18.94	2.83	79	-4.394	0.00*
	หลังการทดลอง	20.83	2.16			
2. ความยุติธรรม	ก่อนการทดลอง	23.70	1.91	79	-2.192	0.03*
	หลังการทดลอง	24.40	2.12			
3. ความซื่อสัตย์	ก่อนการทดลอง	21.00	2.56	79	-0.250	0.803
	หลังการทดลอง	21.10	2.62			
4. ความสามัคคี	ก่อนการทดลอง	21.48	2.51	79	-0.810	0.420
	หลังการทดลอง	21.80	2.73			
5. ความเมตตากรุณา	ก่อนการทดลอง	19.98	2.92	79	-1.167	0.032*
	หลังการทดลอง	21.01	2.84			
6. ความอุตสาหะ	ก่อนการทดลอง	22.63	2.00	79	-1.866	0.066
	หลังการทดลอง	23.35	2.50			
7. ความมีระเบียบวินัย	ก่อนการทดลอง	23.06	3.67	79	-0.572	0.569
	หลังการทดลอง	23.36	2.98			
8. ความเสียสละ	ก่อนการทดลอง	17.16	2.44	79	-6.916	0.000*
	หลังการทดลอง	19.68	2.02			
9. ความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	ก่อนการทดลอง	22.18	3.32	79	-3.169	0.002*
	หลังการทดลอง	23.54	3.07			

*p<0.05

นอกจากนี้ ยังพบว่านักศึกษาพยาบาลมีทัศนคติเชิงจริยธรรมในด้านความยุติธรรม ด้านความอุตสาหะ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อยู่ในระดับดี และมีทัศนคติเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความสามัคคี ด้านความเมตตากรุณา ด้านความเสียสละ อยู่ในระดับปานกลาง ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทัศนคติเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 จำแนกเป็นรายด้าน

ทัศนคติเชิงจริยธรรม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
ด้านความรับผิดชอบ	20.82	2.157	ปานกลาง
ด้านความยุติธรรม	24.40	2.120	ดี
ด้านความซื่อสัตย์	21.10	2.617	ปานกลาง
ด้านความสามัคคี	21.80	2.725	ปานกลาง
ด้านความเมตตากรุณา	21.01	2.835	ปานกลาง
ด้านความอุตสาหะ	23.35	2.501	ดี
ด้านความมีระเบียบวินัย	23.36	2.978	ดี
ด้านความมีเสียสละ	19.68	2.024	ปานกลาง
ด้านความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	23.54	3.077	ดี
โดยรวมทุกด้าน	22.07	1.05	ดี

9. การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยส่งเสริมทัศนคติเชิงจริยธรรมในรายวิชา พย. 391 ปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ จะต้องเป็นกิจกรรมที่มีการสอดแทรกจริยธรรมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความมีสติทั้งการทำงานและการใช้ชีวิต ความกตัญญู คุณค่าของการทำความดี มิติของพลังเชิงบวก การรับผิดชอบต่อหน้าที่ การรู้จักแบ่งปันความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คุณค่าของการรู้จักให้ ความมานะพยายามในการทำงานให้สำเร็จ คุณค่าของการมีชีวิต และการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ โดยต้องเริ่มตั้งแต่ชั่วโมงปฐมนิเทศ เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจว่าต้องแสดงพฤติกรรมจริยธรรมเรื่องใดบ้าง ได้แก่ การแต่งกาย กิริยามารยาท ความรับผิดชอบ ความตรงต่อเวลา การใช้คำพูด เป็นต้น ร่วมกับการใช้สื่อต่าง ๆ เช่น การรับชมวิดีทัศน์ที่นำเสนอแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมและจริยธรรม ความดีด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะของการถ่ายทอดลักษณะการดำเนินชีวิตของบุคคล ภาพยนตร์ บทเพลงที่มีความหมายเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม เช่น บทเพลงสายลมแห่งจริยธรรมที่จูงใจให้ร่วมกันทำความดี เพื่อให้นักศึกษาพยาบาลได้รับการสร้างเสริมให้มีคุณธรรมและจริยธรรมในจิตใจ อันเป็นพื้นฐานที่จะก่อให้เกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบที่มีต่อตนเองและวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรมจะเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยให้เข้าใจตนเองและผู้อื่นและ

เป็นคนดีของสังคม หรือเรื่องเล่าต่าง ๆ เช่น หนังสั้นเรื่อง “พยาบาลหัวใจพระโพธิสัตว์” ที่นำเสนอชีวิตของพยาบาลที่เป็นแบบอย่างในการแสดงพฤติกรรมจริยธรรมและการพยาบาลแบบเอื้ออาทร มีความทุ่มเทให้กับการทำงานและทำหน้าที่ของตนอย่างดีที่สุด สร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ ความรัก ความเอื้ออาทรในเพื่อนมนุษย์ และมีความเมตตาต่อสิ่งมีชีวิต มีจิตอาสา ตระหนักถึงความสำคัญของการพึ่งพากัน และเคารพในศักดิ์ความเป็นมนุษย์ [11] วิดีทัศน์เรื่อง ความสุข [13] และวิดีทัศน์เรื่อง “หมั่นคอยดูแลและรักษาดวงใจ” [14] ที่นำเสนอเรื่องราวการดำเนินชีวิตของบุคคลหลากหลายอาชีพที่อยู่บนพื้นฐานความดีและความมีคุณธรรมจริยธรรม และนำเสนอเรื่องราวของบุคคลในการแบ่งปัน และความมีคุณค่าของสิ่งที่อยู่รอบตัว การมองคุณค่าของการใช้ชีวิตในปัจจุบัน ทำให้รู้จักให้ รู้จักแบ่งปัน เมตตากรุณา สร้างตนเป็นคนดี นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มุมมอง และการสะท้อนคิดร่วมกันระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนในทุกครั้ง รวมทั้งการฝึกจิตให้มีสมาธิและรู้จักการผ่อนคลาย ซึ่งวิธีการเรียนการสอนเหล่านี้สามารถสอดแทรกแนวคิดคุณธรรมจริยธรรมได้อย่างเด่นชัด ทั้งจากมุมมองของนักศึกษาและจากอาจารย์ผู้สอน เปิดโอกาสให้เกิดการวิเคราะห์ประเด็นด้านจริยธรรมที่พึงปฏิบัติได้ดีมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของศิริวรรณ แซ่เตียว และคณะ [8] และพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมจะเกิดความยั่งยืนเมื่อผู้เรียนขึ้นไปปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย ทั้งนี้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนี้ควรมีการกระตุ้น/สนับสนุนและติดตามอย่างน้อยทุก 2 สัปดาห์ ซึ่งใช้เวลาครั้งละประมาณ 120-180 นาที ตลอดระยะเวลาในการเรียนในรายวิชานี้ คือ 6 สัปดาห์

ผลการวิจัยยังพบว่าภายหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนในรายวิชา พย. 391 ปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุที่ทีมผู้วิจัยสร้างขึ้น นักศึกษาพยาบาลมีค่าเฉลี่ยทัศนคติเชิงจริยธรรมรวมทุกด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความยุติธรรม ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความสามัคคี ด้านความเมตตากรุณา ด้านความอุตสาหะ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความมีเสียสละ ด้านความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สูงขึ้นกว่าค่าเฉลี่ยทัศนคติเชิงจริยธรรมก่อนการใช้รูปแบบการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และพบว่าภายหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ทีมผู้วิจัยสร้างขึ้น มีผลทำให้นักศึกษาพยาบาลมีค่าเฉลี่ยทัศนคติเชิงจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ ความยุติธรรม ความเมตตากรุณา ความเสียสละ ความเคารพศักดิ์ความเป็นมนุษย์ สูงขึ้น แตกต่างจากคะแนนทัศนคติเชิงจริยธรรมก่อนการใช้รูปแบบการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของศิริวรรณ แซ่เตียว และคณะ [8] ที่พบว่านักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ในชั้นปีที่ 3 มีทัศนคติเชิงจริยธรรมในระดับดี แต่แตกต่างจากการศึกษาของสุนีย์รัตน์ บุญศิลป์ และคณะ [15] ที่พบว่านักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตในชั้นปีที่ 3 มีทัศนคติเชิงจริยธรรมในระดับปานกลาง อาจอธิบายได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมที่มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมด้านต่าง ๆ นั้น ทำให้ทัศนคติเชิงจริยธรรมทั้ง 9 ด้าน เพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นมีอิทธิพลต่อการเพิ่มขึ้นของค่าเฉลี่ยทัศนคติเชิงจริยธรรม เป็นไปตามทฤษฎีพัฒนาการการจริยธรรมของโคลเบอร์ก [16] ที่กล่าวว่าบุคคลที่มีอายุ 16 ปีขึ้นไปจะมีการพัฒนาจริยธรรมอยู่ในระดับเหนือเกณฑ์ ซึ่งเป็นระดับที่การตัดสินขัดแย้งด้านจริยธรรมขึ้นอยู่กับตนเองมากที่สุด การตัดสินจริยธรรมจะใช้หลักแห่งเหตุผลกระทำตนให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ไม่ขัดกับสิทธิอันพึงได้ของผู้อื่น มี

ความเชื่อมั่นในตนเองแยกตัวออกจากอิทธิพลของกลุ่ม เมื่อมีเหตุผล โดยไม่คล้อยตามถ้าผู้อื่นไม่มีเหตุผลเพียงพอ โดยอาจารย์มีบทบาทที่สำคัญที่ช่วยให้นักศึกษาได้เรียนรู้และปลูกฝังจริยธรรมที่ดีงาม พฤติกรรมที่พึงกระทำสำหรับพยาบาลในอนาคต สอดรับกับวิสัยทัศน์ของคณะพยาบาลศาสตร์ที่ต้องการให้เป็นสถาบันการศึกษาพยาบาลชั้นนำในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพได้มาตรฐานแห่งวิชาชีพและระดับสากล มีความโดดเด่นด้านคุณธรรมจริยธรรม และความเป็นธรรมศาสตร์ โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ทักษะ และจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพพยาบาลควบคู่กับการมีความรู้และทักษะทางสังคม มีความเป็นธรรมศาสตร์ และความเป็นพลเมืองที่รับผิดชอบต่อสังคม ดังวาทะสำคัญที่สะท้อนหลักการของประชาคมธรรมศาสตร์ นับตั้งแต่มหาวิทยาลัยกำเนิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2477 คือ “ฉันรักธรรมศาสตร์เพราะธรรมศาสตร์สอนให้ฉันรักประชาชน” อย่างแท้จริง

ส่วนประเด็นที่พบว่าค่าเฉลี่ยทัศนคติเชิงจริยธรรมในด้านความซื่อสัตย์ ด้านความสามัคคี ด้านความอุตสาหะ และด้านความมีระเบียบวินัย ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p>0.05$) อาจเป็นไปได้จากค่าเฉลี่ยทัศนคติเชิงจริยธรรมเดิมของกลุ่มตัวอย่างค่อนข้างสูง (ระดับดี) อยู่แล้วจึงทำให้ค่าเฉลี่ยของทัศคติในด้านดังกล่าวไม่แตกต่างจากค่าเฉลี่ยภายหลังการเข้าร่วมโครงการ อีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะกิจกรรมหรือสื่อที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ไม่ครอบคลุมหรือช่วยส่งเสริมทัศนคติอย่างเพียงพอในการเพิ่มขึ้นของค่าเฉลี่ยในด้านดังกล่าว ซึ่งเป็นประเด็นที่ทีมผู้วิจัยจักได้มีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทัศนคติในด้านดังกล่าวต่อไป

10. ข้อเสนอแนะ

10.1 ข้อเสนอแนะด้านการทำวิจัย

10.1.1 ควรมีการนำรูปแบบนี้ไปใช้ในการติดตามทัศนคติเชิงจริยธรรมทั้ง 9 ด้าน ของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มนี้ต่อเนื่องในปีการศึกษาต่อไป เพื่อดูว่านักศึกษามีทัศนคติเชิงจริยธรรมเพิ่มขึ้นหรือไม่ หรือมีพฤติกรรมที่สะท้อนถึงทัศนคติเชิงจริยธรรมที่ดีขึ้นหรือไม่ อย่างไร

10.1.2 ควรมีการศึกษาวิจัยทัศนคติเชิงจริยธรรมทั้ง 9 ด้าน ของนักศึกษาในทุกชั้นปี

10.2 ข้อเสนอแนะในด้านการจัดการเรียนการสอน

10.2.1 ควรมีการนำรูปแบบนี้ไปใช้ในรายวิชาอื่น เพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีทัศนคติเชิงจริยธรรมทั้ง 9 ด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความยุติธรรม ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความสามัคคี ด้านความเมตตากรุณา ด้านความอุตสาหะ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความมีเสียสละ ด้านความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ให้อยู่ในระดับดี

10.2.2 ควรมีการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการสอดแทรกจริยธรรมให้ครบทุกด้าน โดยเฉพาะด้านความซื่อสัตย์ ด้านความสามัคคี ด้านความอุตสาหะ และด้านความมีระเบียบวินัย โดยเฉพาะนักศึกษาในระดับชั้นปีที่ 3

11. กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ กองทุนวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ได้กรุณาให้ทุนสนับสนุนการวิจัย ขอขอบคุณนักศึกษาทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยจนงานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี และขอขอบคุณการถ่ายทอดเรื่องราวที่ดีงามทุกเรื่องราวผ่านทาง http://www.youtube.com

12. เอกสารอ้างอิง

[1] คณะกรรมการดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของกระทรวงสาธารณสุข, 2554, แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2555-2559, แหล่งที่มา : http://www.gmwebsite.com/upload/ dhammaod.com/file/pdf., 29 กรกฎาคม 2556.

[2] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2551-2554), 2552, แหล่งที่มา : http://www.mua.go.th/~bpp/developplan/download/higher_edu_plan/PlanHEdu102551-2554.pdf, 29 กรกฎาคม 2556.

[3] คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555, รายงานการประเมินตนเองประจำปีการศึกษา 2555, คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปทุมธานี.

[4] สิวลี ศิริไล, 2544, จริยศาสตร์สำหรับพยาบาล, โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

[5] พจนา ปิยะปกรณ์ชัย, เอกสารประกอบการสอนวิชาจริยศาสตร์และกฎหมายเรื่องจริยธรรมและจรรยาบรรณ (Ethics and Code of Ethics), แหล่งที่มา : http://www.stic.ac.th/inter/main/th/about/ethics_and_code_of_ethics.pdf , 1 มิถุนายน 2556.

[6] Dossey, B.M., Keegan, L. and Guzzetta, C., 2005, Holistic Nursing: A Handbook for Practice, Sudbury, Jones & Bartlett, Massachusetts.

[7] KOLB, D.A. (1984) Experiential Learning: Experience as the source of learning and development, Prentice Hall, New Jersey.

[8] ศิริวรรณ แซ่เตียว, 2548, ทัศนคติเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา, รายงานวิจัย, วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา, สงขลา.

[9] Polit, D.F. and Hunger, B.P., 1996, Nursing research: Principles and method, W.B. Staunder, Philadelphia.

[10] ยุวดี ฤาชา, 2537, วิจัยทางการพยาบาลม พิมพ์ครั้งที่ 2, สยามการพิมพ์, กรุงเทพฯ.

[11] Churpudee, G.K., พยาบาลหัวใจพระโพธิสัตว์, แหล่งที่มา : http://www.frequency.com/video/x/97844508ม 1 มิถุนายน 2556.

[12] รายการจังหวะ-จะ-เดิน, การสร้างแรงบันดาลใจ, แหล่งที่มา : http://www.youtube.com/watch?v=LpC1aZHyTYY, 1 มิถุนายน 2556

[13] รายการจังหวะ-จะ-เดิน, ความสุข, แหล่งที่มา : http://www.youtube.com/watch?v=OBummeAhlwA, 1 มิถุนายน 2556.

[14] รายการจังหวะ-จะ-เดิน, หมั่นคอยดูแลและรักษาดวงใจ, แหล่งที่มา : http://www.youtube.com/watch?v=tUiXm_MJh7Y, 1 มิถุนายน 2556.

[15] สุนีย์รัตน์ บุญศิลป์, ประกริต รัชวัตร์ และสุรางค์ เปรื่องเดช, 2555, ทัศนคติเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข, ว.พยาบาลกระทรวงสาธารณสุข 22(3): 64-76.

[16] Kohlberg, L., 1973, The claim to moral adequacy of a highest stage of moral judgment, J. Philos. 70: 630-646. (doi:10.2307/2025030. JSTOR 2025030)